

S. Andreas - Sacramentsdag - 5 en 6 juni 2021

Eerste lezing uit 1 Kor. 17-27.

De Apostel Paulus richt zich tot de christenen van Korinthe: 'Ik moet er mijn afkeuring over uitspreken, dat gij uw bijeenkomsten houdt op een manier die u meer kwaad dan goed doet. Zoals jullie nu samen komen, kan er geen sprake zijn van 'de maaltijd des Heren'. Want jullie delen niet, ieder eet hier zijn eigen brood dat hij van huis heeft meegenomen, met het gevolg dat sommigen honger lijden. Als jullie bang zijn dat je niet genoeg krijgt, eet dan thuis eerst genoeg. Maar hier moet je delen. Of minacht gij de gemeente Gods en wilt gij hen die niets hebben beschaamd maken?

Ik wil er geen misverstand over laten bestaan; over dit gedrag van u moet ik mijn afkeuring uitspreken. Want zelf heb ik van de Heer de overlevering ontvangen, die ik u op mijn beurt heb doorgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd brood nam, en het brak en daarbij de woorden sprak: Dit is mijn lichaam voor u; doet dit om mij te gedenken. En dat Hij toen de beker nam en zei: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed; doet dit steeds weer om mij te gedenken. Telkens als gij het brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt.

Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker van de Heer drinkt, bezondigt zich aan het lichaam en het bloed des Heren.

Inleiding:

Telkens als wij de eucharistie vieren, breken wij het brood met elkaar, een gebaar vol betekenis: het leven delen met elkaar. Maar er kan zo gemakkelijk misbruik en sleur ontstaan. Luister wat de apostel Paulus daarover te zeggen heeft in de eerste lezing. En bedenk dat dit gebaar van het brood breken het geestelijk testament is van Jezus aan de twaalf; wij horen daarover in de evangelielezing. In de overweging wil ik met u nadenken hoe *serieus en radicaal* het bedoeld is, en wat dit voor ons in 2021 zou kunnen betekenen.

Overweging:

De Nederlandse priester Harrie Nouwen doceerde in de 70-er jaren in Amerika theologie aan de Universiteit van Harvard. Hij was bekend en gevierd op het gebied van spiritualiteit. Rond Kerstmis 1983 gaf hij in Washington een lezing voor religieuzen; ik zat in het gehoor. Hij zei toen dit: "Enkele jaren geleden wilde ik een serieuze wending aan mijn leven geven. Ik gaf mijn baan als professor en mijn comfortabele leven in Noord Amerika op, en vertrok naar Peru, om in de hoofdstad Lima, aan de lijve te ervaren wat het betekent: te leven met en tussen de armen. Maar ik kon het niet; na amper een paar maanden gaf ik het op; ik voelde me miserabel, mislukt, was teleurgesteld in mijzelf. Ik pakte mijn spullen en besloot stiekem met de noorderzon te vertrekken. De arme mensen bij wie ik op de bovenverdieping woonde, waren niet op de hoogte van de redenen van mijn vertrek; ik schaamde me. Toen ik op een morgen met mijn koffer voor hen stond, klaar om te gaan, waren zij verrast. 'Dat kan toch niet zomaar', zeiden ze, en ze stuurden een van de kinderen naar een kiosk op de hoek van de straat, om een fles cola en biscuits te halen. En toen stonden we daar in een kleine kring voor hun huis, vader, moeder, kinderen op blote voeten en wat mensen uit de buurt, in hun sjofele kleren, en ik de priester; wij kregen allemaal een biscuitje en dronken samen van de cola. Toen pas kon ik vertrekken. Nouwen besloot zijn verhaal met deze woorden: 'Dit was mijn mooiste Eucharistieviering ooit!'; het was muisstil in de zaal.

Beste mensen, ik wil graag over drie punten met u nadenken: ik zal ze noemen: a) een kleine overzichtelijke kring van mensen is belangrijk (b) de wereld van mensen ver weg is niet meer ver weg, komt vandaag in onze huiskamer, en (c) wij moeten zorgen voor ons gezamenlijke huis, moeder aarde, waar paus Franciscus over spreekt.

(a) Het belang van de overzichtelijke kring: dat zijn de mensen om mij heen, mijn familie, mijn burens, de mensen in de straat, in de wijk, op het werk, op school, in onze stad. Wij kennen elkaar, wij komen elkaar tegen, wij kennen hun verhaal, hun werk, hun zorgen. Uiteraard wil ik, willen wij dat ook zij het goed hebben, rond kunnen komen, de eindjes aan elkaar kunnen knopen, hun kinderen toekomst kunnen bieden. Maar wat doe ik als hun dat niet lukt? Toen Jezus ooit geconfronteerd werd met een massa mensen, zei hij tegen zijn leerlingen: "Stuur ze niet naar huis. Laat ze maar in kleine groepjes gaan zitten, van zo'n 50 of zo, dat is te overzien. En begin maar. Hoeveel broden heb je, vijf? Hoeveel vissen, twee? Begin maar in jouw groepje met breken en delen. En je zult zien wat er gebeurt; iedereen geeft wat ie heeft.

(b) Nu iets over mijn tweede punt, de mensen elders in de grote wereld. Zij komen in onze huiskamer: de Oeigoeren: we weten wat hen overkomt; de mensen in Belarus, Wit Rusland, we weten van hun onderdrukking, van hun strijd voor vrijheid, van de offers die dat van hen vraagt; we weten wat er aan de hand is in Tigray, het grensgebied tussen Ethiopië en Eritrea, vrouwen systematisch verkracht door soldaten; we weten wat er plaatsvindt in Brazilië onder president Bolsonaro, een half miljoen coronadoden als gevolg van zijn grootspraak: niks aan de hand, een gewoon griepje; wij weten van 44.000 vluchtelingen die de dood hebben gevonden op de grens van Europa, vanaf 1993 en 2021. Die grote wereld is vandaag klein geworden, bijna een dorp; door de media, door TV, door verhalen van overlevenden. We kunnen niet meer zeggen: we weten er niets van. Hoe reageren wij? Sluiten wij onze ogen? Ons hart? Misschien moeten wij ons afvragen: Is er een verband tussen de armoede en de ellende in hun land, en ons gedrag in ons rijke westen, Europa, Nederland? Zien wij in de vragende hulpeloze blik in hun ogen een appèl op ons? Luisteren wij, laten wij ons raken; en zoeken wij naar een manier om ons leven met hen te delen? Wat kunnen we? Wat doen we?

(c) Nu kom ik aan mijn derde punt, onze gezamenlijke bekommernis en zorg voor moeder aarde; paus Franciscus heeft deze gedachte opgebracht in zijn encycliek *Laudato Si*; dat was een nieuw geluid. Hij spreekt van moeder aarde, van broeder maan, zuster zon, etc.; het is nodig, broodnodig, levensnoodzakelijk om goed te zijn voor moeder aarde, om onze gezamenlijke woning leefbaar te houden voor de huidige generatie, maar ook voor onze kinderen en kleinkinderen; het is een taak voor regeringen uiteraard, en we mogen een beroep op hen doen; het is een taak voor g multinationale bedrijven, ook zij worden erop aangesproken; Shell en Tata Steel waren voorpaginanieuws enkele weken geleden; allemaal terecht, maar het volstaat niet om het er met leedvermaak en handenwrijvend over te hebben; ook ik moet mij afvragen: wat doe ik, wat kan ik? De Shelluitspraak van de rechter dwingt tot bezinning, raakt ook ieder van ons als consument; we weten van de milieuproblematiek en wat er moet gebeuren; ieder van ons heeft de morele verantwoordelijkheid het zijne te doen; ik kan dat niet afschuiven op regering of bedrijven: wat is mijn koopgedrag, mijn eetgedrag, mijn reisgedrag?

Lieve mensen, dit zijn de drie aandachtspunten: (a) de kleine overzichtelijke groep, zullen we het vandaag parochie noemen? (b) de grote wereld van mensen die vandaag niet meer ver weg is: kinderen in Sierra Leone die vooruit willen, vluchtelingen op Lesbos die op de deur van Europa bonzen? en (c) moeder aarde, die geweld wordt aangedaan overal, zoals in de Amazone.

Zouden die drie aandachtsvelden te maken kunnen hebben met sacramentsdag? met deze tafel hier? met brood (het leven) delen met elkaar? met communie, dat letterlijk betekent, samen een?

Jezus bad op de laatste avond van zijn leven dit gebed, zijn hartewens: 'Mogen ze allen een zijn , alle mensen op aarde broeders en zusters'. Is het vreemd dat we hier bij ook denken aan moeder aarde, broeder zon, zuster maan? Zullen we zo denken? Zo bidden? Blijven geloven dat het kan, dat we het kunnen, samen, die mooie wereld, het rijk Gods? Amen.